

KONKURS GEOGRAFICZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP WOJEWÓDZKI

12 marca 2025 roku godz. 11.00

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 90 minut.
2. Pisz długopisem/piórem – dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora.
4. W zadaniach zamkniętych otocz kółkiem wybraną odpowiedź, a jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie skreśl i otocz kółkiem inną odpowiedź.
5. Jeżeli się pomylisz w zadaniach otwartych, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
6. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej WKK		

Mapa do zadań od 1. do 5.
Mapa turystyczna Giżycka i okolic.

	szlaki rowerowe		cmentarz zabytkowy, krzyż		kościół, kościół zabytkowy
	szlaki piesze		kapielisko, plaża		cerkiew, cerkiew zabytkowa
	ścieżki dydaktyczne/ przyrodnicze		skała, zabytkowy park		zamek/fortyfikacje, muzeum
	szlaki kajakowe		grodzisko, umocnienia		zabytek architektury, nadleśnictwo
	granice gminy		stacja PKP, stacja paliw		przystań, ośrodek wypoczynkowy
	granice obszarów ochrony przyrody		stadnina, lotnisko		szpital, szkoła
			informacja turystyczna, inne obiekty		wiatrak, wieża widokowa

Źródło: Urząd Gminy Giżycko, ugg.pl

Zadanie 1. (0–2 pkt)

/2

Podaj cztery pozaprzyrodnicze cechy Giżycka i jego okolic świadczące o atrakcyjności turystycznej tego obszaru.

1.
2.
3.
4.

Tekst do zadania 2.

Tekst źródłowy:

Centralną miejscowością Krainy Wielkich Jezior Mazurskich jest Giżycko, położone między jeziorami: Kisajno w zespole Mamr a Niegocinem na południu, przy sztucznym kanale łączącym oba jeziora i na ważnym przejściu w poprzek systemu jezior, wykorzystywanym obecnie przez szosę i linię kolejową. Krzyżacy wybudowali już w 1340 r. na przesmyku zamek (...), w XIX Niemcy wybudowali tu twierdzę.

Źródło: Kondracki J., 1998, „Geografia Regionalna Polski”, PWN, Warszawa.

Zadanie 2.1. (0–1 pkt)

/1

Wyjaśnij, na czym polegał strategiczny charakter położenia Giżycka już od jego założenia w XIV wieku.

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1 pkt)

/1

Podaj nazwy dwóch zabytkowych obiektów istniejących do dziś w przestrzeni Giżycka, świadczących o strategicznym charakterze miasta w przeszłości.

1.
2.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

/2

Odległość rzeczywista między mostem obrotowym a wieżą ciśnień w Giżycku wynosi 1,1 km w linii prostej.

Oblicz skalę liczbową mapy znajdującej się na poprzedniej stronie przyjmując, że odcinek łączący oba obiekty wynosi na tej mapie 2,75 cm.

Zapisz obliczenia i podaj wynik.

Obliczenia:

Odpowiedź: skala mapy wynosi **1:**

Zadanie 4. (0–2 pkt)**/2**

W trakcie wykonywania poniższego zdjęcia lotniczego samolot znajdował się nad Wronimi Kępami. Literą **Z** oznaczono na zdjęciu Sosnowy Ostrów. Literami **X** i **Y** dwa inne obiekty.

Źródło: Mazury24.eu

Odpowiedz na poniższe pytania, korzystając z mapy.

1. W którym kierunku geograficznym skierowany był obiektyw aparatu w trakcie wykonywania zdjęcia?

.....

2. Podaj nazwę wyspy oznaczonej na mapie literą **Y**.

.....

3. Podaj nazwę wsi oznaczonej na mapie literą **X**.

.....

Zadanie 5. (0–1 pkt)**/1**

Uzupełnij zdanie wybierając odpowiedzi spośród **I**, **II** i **III** oraz **A**, **B** i **C**.

Rzeźba terenu przedstawionego na mapie została w największym stopniu uformowana przez	I	łądolód,	czego dowodem są występujące tutaj	A	wydmy plejstocénskie.
	II	lodowiec górski,		B	rynny i wzgórza morenowe.
	III	działalność eoliczną,		C	jeziora cyrkowe i wygłądy lodowcowe.

Materiały do zadań 6. i 7.

Na zdjęciu oznaczonym literą **A** przedstawiono profil jednej z gleb występujących w pasie wyżyn w Polsce. Literą **B** oznaczono zdjęcie wykonane na Wyżynie Lubelskiej, przedstawiające użytkowanie rolnicze tych gleb.

Źródła: www.perumperindo.co.id ; www.agrofoto.pl

Zadanie 6.1. (0–1 pkt)

/1

Podaj nazwę gleby przedstawionej na zdjęciu **A**.

.....

Zadanie 6.2. (0–2 pkt)

/2

Określ prawdziwość poniższych zdań dotyczących powyższej gleby oraz Wyżyny Lubelskiej. Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **F**, jeśli jest fałszywe.

Skałami macierzystymi dla tej gleby są skały zawierające węglan wapnia, takie jak margle, wapienie czy kreda.	P	F
Wyżyna Lubelska słynie w Polsce z uprawiania m.in. na tej glebie roślin wymagających, takich jak rzepak, chmiel czy burak cukrowy.	P	F
W obszarach pokrytych tą glebą możliwe jest występowanie procesów krasowych, ponieważ ich skała macierzysta podatna jest na rozpuszczanie.	P	F
Jest to gleba strefowa, występująca powszechnie wyłącznie w klimacie umiarkowanym ciepłym przejściowym.	P	F

Zadanie 7. (0–2 pkt)

/2

Wyjaśnij, dlaczego

gleba przedstawiona na fotografiach A i B jest żyzna, ale trudna w uprawianiu.

.....

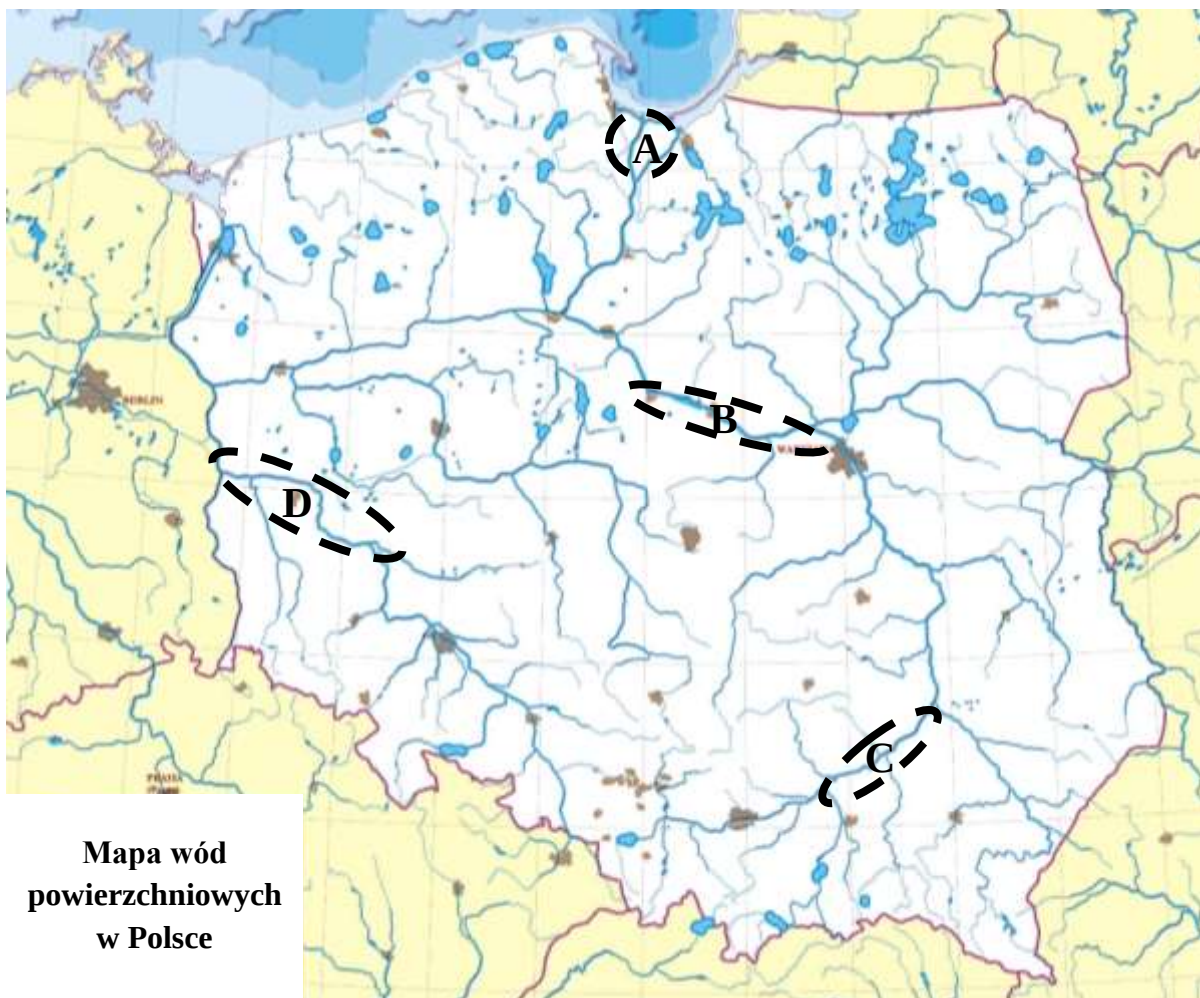
.....

.....

.....

Mapa do zadań od 8 do 11.

Na mapie oznaczono cztery obszary (A, B, C i D) występowania pewnej gleby astrefowej.

**Mapa wód
powierzchniowych
w Polsce**

Źródło: geografia24.eu

Zadanie 8. (0–2 pkt)**/2**

Uzupełnij tabelę. W każdym wierszu wpisz literę **X** we właściwej komórce tak, by podane w pierwszej kolumnie informacje odpowiadały właściwym obszarom na mapie oznaczonym literami **A, B, C i D**.

UWAGA! Niektóre informacje pasują do więcej niż jednego obszaru.

Informacja	obszar			
	A	B	C	D
W obszarze tym cieki główne płyną w tym samym kierunku, co dawne rzeki, które podczas zlodowaceń plejstocenijskich wyrzeźbiły tu rozległe pradoliny.				
Znajduje się tutaj najniższy w Polsce punkt pod poziomem morza.				
Rzeka na tym odcinku zmierza do przełomu umożliwiającego jej dalsze płynięcie na północ.				

Zadanie 9.1 (0–1 pkt)**/1**

W jednym z obszarów zaznaczonych na mapie założono park narodowy. Podaj nazwę tego parku oraz literę, którą zaznaczono obejmujący go obszar.

Nazwa parku:, litera:

Zadanie 9.2 (0–2 pkt)**/2**

A. Podaj nazwę parku narodowego, którego opis zamieszczono poniżej.

Jest to najmłodszy park narodowy w Polsce, powstał na początku XXI wieku u zbiegu dwóch wielkich polskich rzek. Jego powierzchnię w większości pokrywają mokradła, łąki i pastwiska. Symbolem parku jest zwierzę migrujące, które w ogromnej liczbie sezonowo pojawia się w nim.

Nazwa parku:

B. Zaznacz literą **X** ten park na mapie znajdującej się na poprzedniej stronie.

Zadanie 10. (0–1 pkt)

/1

Poniżej przedstawiono loga pięciu polskich parków narodowych.
Zaznacz numer, którym oznaczono logo Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

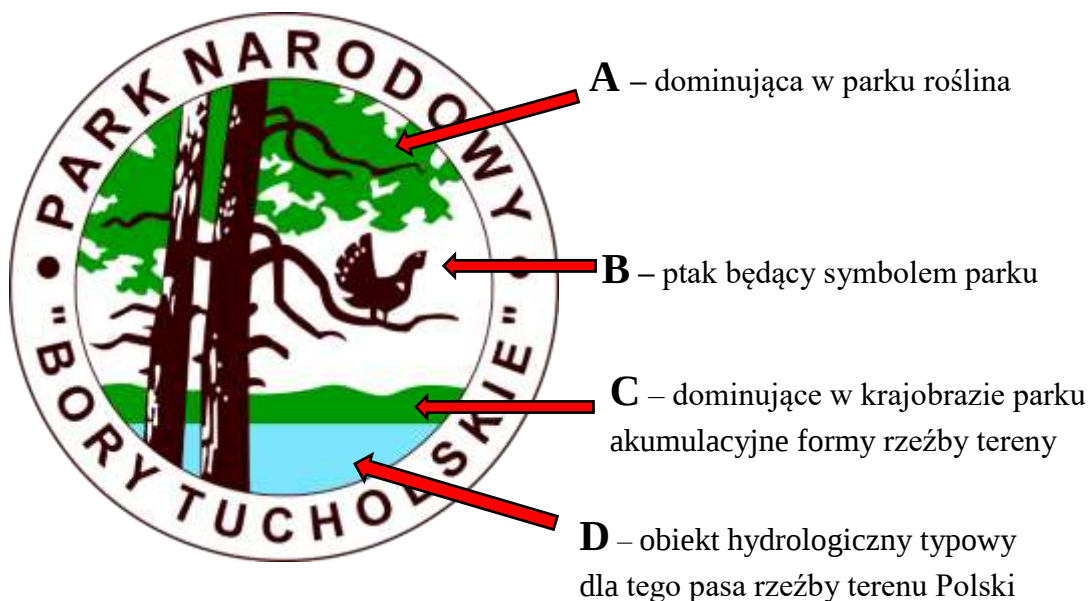

Źródło: samequizy.pl

Zadanie 11. (0–2 pkt)

/2

Poniżej przedstawiono logo Parku Narodowego „Bory Tucholskie” zlokalizowanego w województwie kujawsko-pomorskim.
Literami A, B, C i D oznaczono cztery elementy logo charakteryzujące ten park.

Uzupełnij zdania. Podkreśl właściwe sformułowania wybrane spośród podanych.

- Oznaczone literą A drzewo należące do gatunku typowego dla polskich borów, to jodła / sosna / świerk, a widoczny w logo ptak to kukulka / głuszc / grzywacz.
- W parku tym dominuje rzeźba staroglacjalna / młodoglacjalna, dla której typowe są oznaczone literami C i D moreny i jeziora polodowcowe / wydmy peryglacjalne i starorzecza.

Zadanie 12. (0–2 pkt)**/2**

Na poniższych fotografiach przedstawiono dwa fragmenty polskiego wybrzeża Bałtyku.

Źródło: PolskaZachwyca.pl; Atrakcje-Turystyczne.pl

Określ prawdziwość poniższych zdań dotyczących polskiego wybrzeża Bałtyku.

Zaznacz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **F**, jeśli jest fałszywe.

Głównym czynnikiem kształtującym wybrzeże morskie na obu zdjęciach jest przybrzeżny prąd morski, który albo eroduje brzeg, albo go nadbudowuje.	P	F
Ukształtowanie dna morskiego wzdłuż polskiego wybrzeża Bałtyku sprzyja budowaniu infrastruktury portowej.	P	F
Najpowszechniejszym typem wybrzeża Bałtyku w Polsce jest wybrzeże niskie, widoczne na zdjęciu po prawej stronie.	P	F

Zadanie 13. (0–2 pkt)**/2**

Przeciętne zasolenie Morza Bałtyckiego wynosi 7‰, podczas gdy zasolenie Morza Adriatyckiego waha się w przedziale 32-37‰. Jednym z powodów takiego stanu rzeczy jest większa liczba rzek wpadających do Bałtyku, które wnoszą do niego zdecydowanie więcej słodkiej wody niż rzeki wpadające do Adriatyku.

Wskaż dwa uwarunkowania klimatyczne sprzyjające mniejszemu zasoleniu wody morskiej w Bałtyku względem Adriatyku, porównując obydwa akweny.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 14. (0–2 pkt)

/2

Na poniższej fotografii przedstawiono przekop przez Mierzę Wiślaną ukończony w 2022 roku.

Źródło: PortalMorski.pl

A. Wskaż dwa oczekiwane pozaprzyrodnicze pozytywne skutki przedstawionej inwestycji.

1.
.....

2.
.....

B. Wskaż dwa przyrodnicze negatywne skutki przedstawionej inwestycji.

1.
.....

2.
.....

Zadanie 15. (0–2 pkt)**/2**

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 roku zanotowano w Polsce 305 tys. urodzeń żywych i o 143 tys. więcej zgonów. Na koniec roku Polskę zamieszkiwało 37 766 tys. ludzi.

Oblicz współczynnik przyrostu/ubytku naturalnego w Polsce w 2022 roku. Zapisz obliczenia, a wynik podaj w promilach, zaokrąglając go do dwóch miejsc po przecinku.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 16. (0–1 pkt)**/1**

W poniższej tabeli przedstawiono dane demograficzne na temat liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym w wybranych latach w Polsce.

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2010	2021	2022
Ogółem	74	68	64	55	69	70
Przedprodukcyjny (0–17 lat)	52	45	40	29	31	31
Poprodukcyjny (60/65 lat+)	22	23	24	26	38	39

Źródło: GUS, „Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2022 r.”

Sformułuj wniosek dotyczący zmiany struktury ludności w wieku nieprodukcyjnym w Polsce w latach 1990-2022.

.....

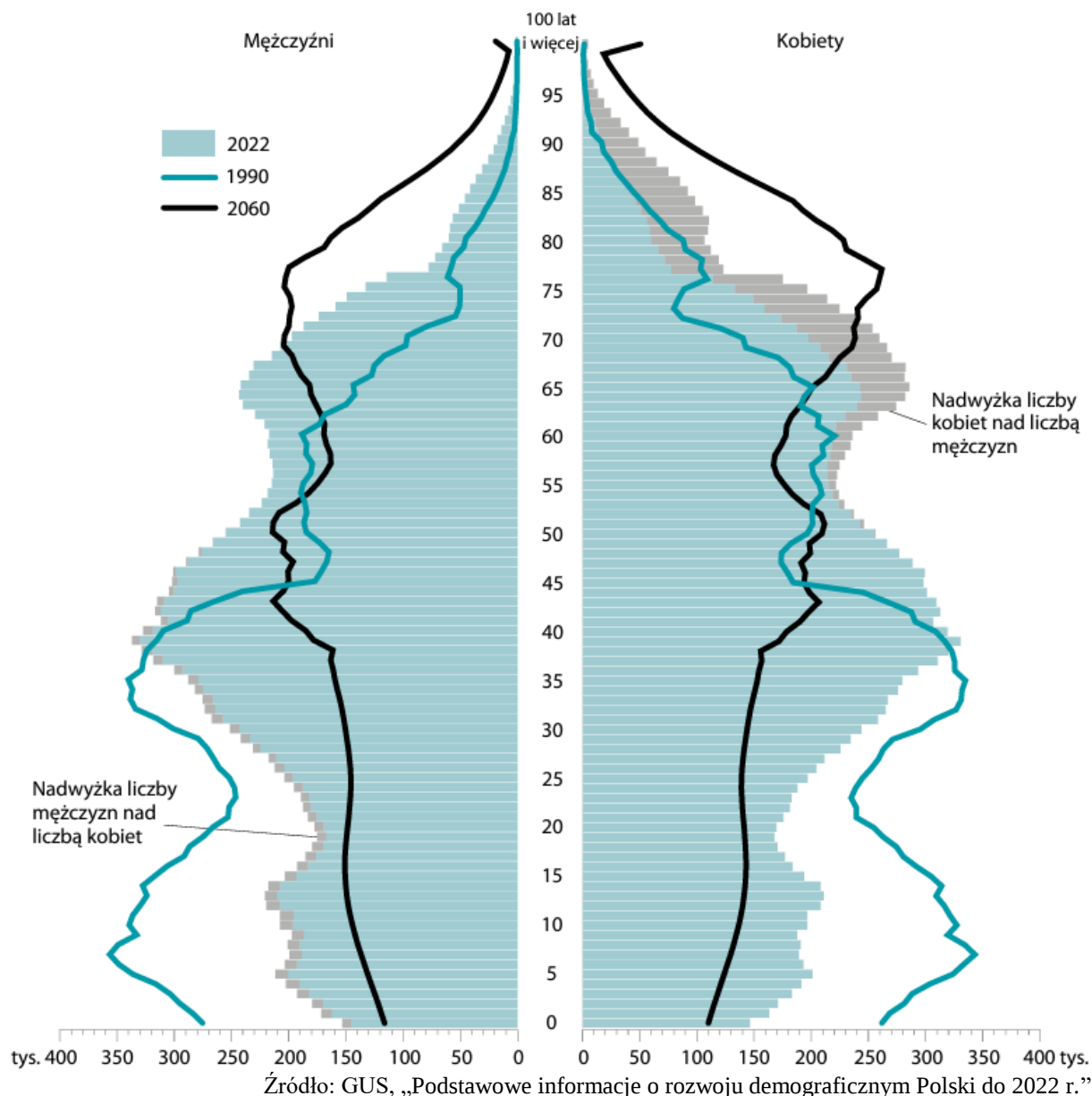
.....

.....

.....

Materiał do zadań 17 i 18.

Poniżej przedstawiono piramidy płci i wieku ludności Polski w latach 1990, 2022 oraz prognozę na 2060 rok.

Zadanie 17. (0–2 pkt)

/2

Wskaż dwie różnice w strukturze demograficznej Polski w roku 1990 i przewidywanej w 2060 roku. Odnies swoje odpowiedzi tylko do informacji zawartych na powyższych piramidach.

1.
-
2.
-

Zadanie 18. (0–2 pkt)**/2**

Podaj dwie przyczyny nadwyżki liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w wieku 55 lat i więcej w roku 2022.

1.

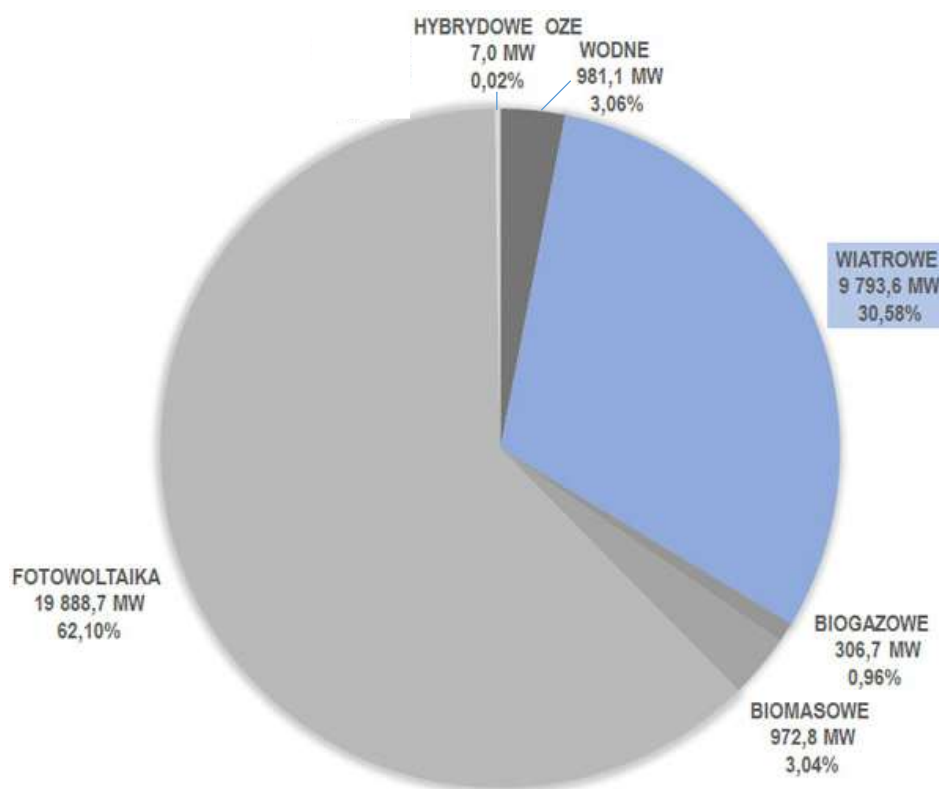
.....

2.

.....

Zadanie 19. (0–1 pkt)**/1**

Wykres przedstawia strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce z odnawialnych źródeł energii (OZE) pod koniec września 2024 roku.

Źródło: www.rynekelektryczny.pl

Uzupełnij zdanie wybierając odpowiedzi spośród **I** i **II** oraz **A** i **B**.

Infrastrukturę fotowoltaiczną w Polsce tworzą głównie	I	prywatne instalacje przydomowe,	podczas gdy elektrownie wiatrowe to głównie	A	farmy należące do dużych firm.
	II	wielkopowierzchniowe państwowe farmy solarne,		B	pojedyncze, acz liczne, instalacje prywatne.

Materiały do zadań od 20 i 21.

Poniższe dwa zobrażenia satelitarne przedstawiają ten sam fragment doliny pewnej polskiej rzeki w województwie śląskim, w dwóch dniach 2024 roku.

Źródło: blog.ongeo.pl

Tekst źródłowy:

16.09.2024

"Olbrzym" z Raciborza przyjął już miliardy litrów wody. To on ma ocalić polskie miasta od powodzi

Ponad 55 milionów metrów sześciennych wody (czyli ponad 55 miliardów litrów) przyjął do tej pory (16.09.24) zbiornik Racibórz Dolny. Największy w Polsce obiekt hydrotechniczny, który ma ocalić od powodzi między innymi Kędzierzyn-Koźle, Opole czy Wrocław, jest już wypełniony w około 30 proc.

Budowę suchego zbiornika w Raciborzu ukończono na przełomie maja i czerwca 2020 roku. Zajmuje powierzchnię 26 km kwadratowych, a jego projektowa pojemność wynosi 185 mln metrów sześciennych. Długość zapór zbiornika wynosi ponad 20 km. Koszt inwestycji dofinansowanej ze środków Unii Europejskiej, Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy oraz budżetu Państwa wyniósł ok. 2 mld zł.

Źródło: PAP/tokfm.pl

Zadanie 20. (0–2 pkt)

/2

Podaj nazwę rzeki, w dolinie której wybudowano sztuczny zbiornik.
Następnie wyjaśnij, w jaki sposób suchy zbiornik przeciwpowodziowy (tzw. polder) w Raciborzu wpłynął na ograniczenie strat materialnych w trakcie powodzi we wrześniu 2024 roku.

Nazwa rzeki:

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–1 pkt)

/1

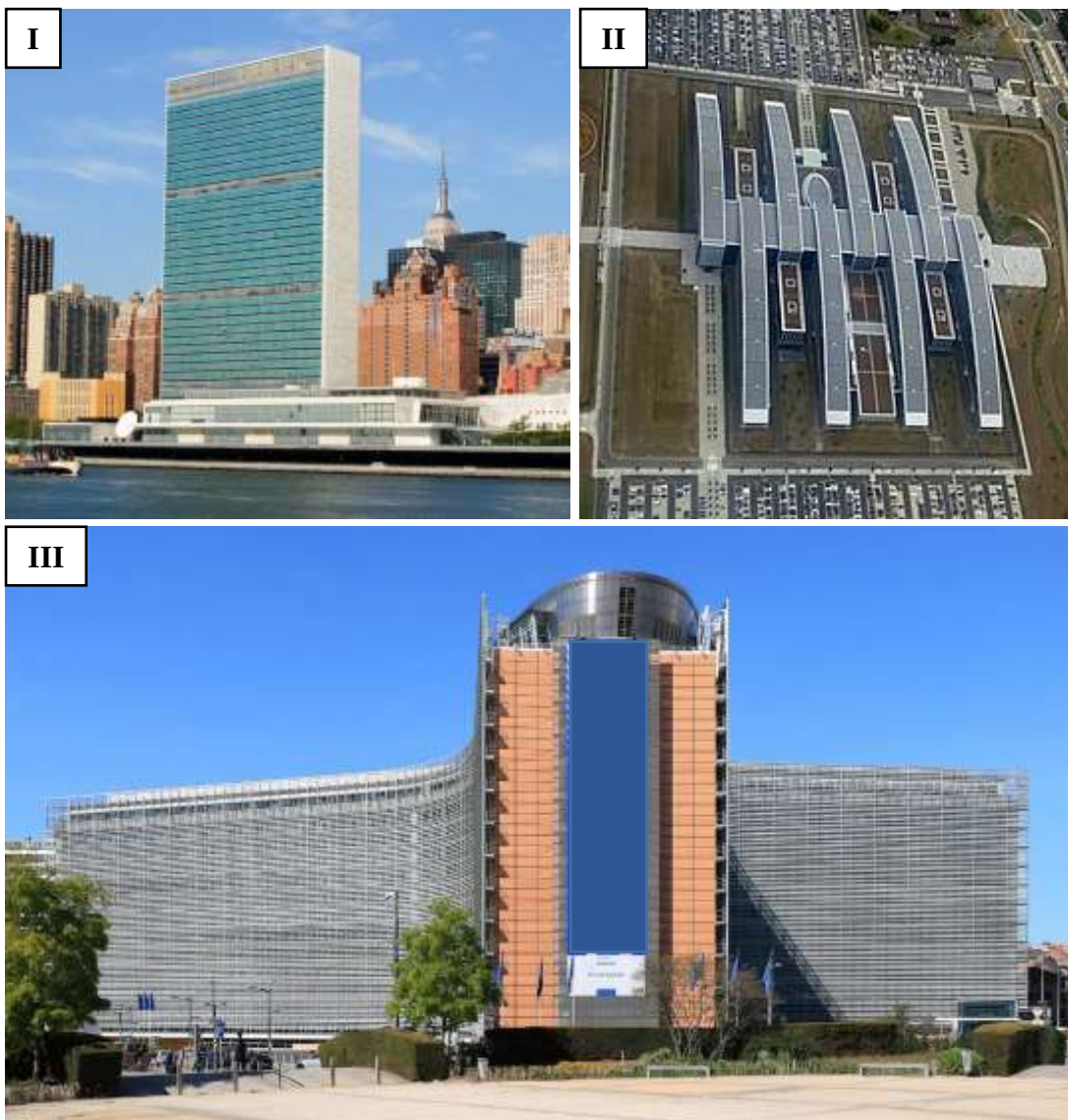
Wskaż dwa właściwe dokończenia zdania.

Do najskuteczniejszych sposobów ograniczania strat materialnych wynikających z powodzi na Śląsku oprócz budowania polderów należą:

- A. budowa wysokich wałów przeciwpowodziowych możliwie najbliżej koryta rzeki, zwłaszcza w obszarach rolniczych.
- B. uwzględnianie zasad zagospodarowania terenów zalewowych poprzez budowanie tam wyłącznie dużych zakładów przemysłowych.
- C. edukacja przeciwpowodziowa, zwłaszcza mieszkańców dolin rzecznych.
- D. zwiększanie retencji wody opadowej w górnych częściach zlewni, m.in. poprzez nasadzenia drzew w obszarach wcześniej wylesionych.
- E. kanalizowanie górnego odcinka rzeki i jej dopływów, by możliwie szybko odprowadzić wodę z obszarów o intensywnych opadach deszczu.

Materiał do zadania 22.

Na zdjęciach **I**, **II** i **III** przedstawiono budynki, w których mieszczą się siedziby trzech organizacji międzynarodowych, do których należy Polska.

Źródło: Google Images, wikipedia.pl

Zadanie 22. (0–2 pkt)

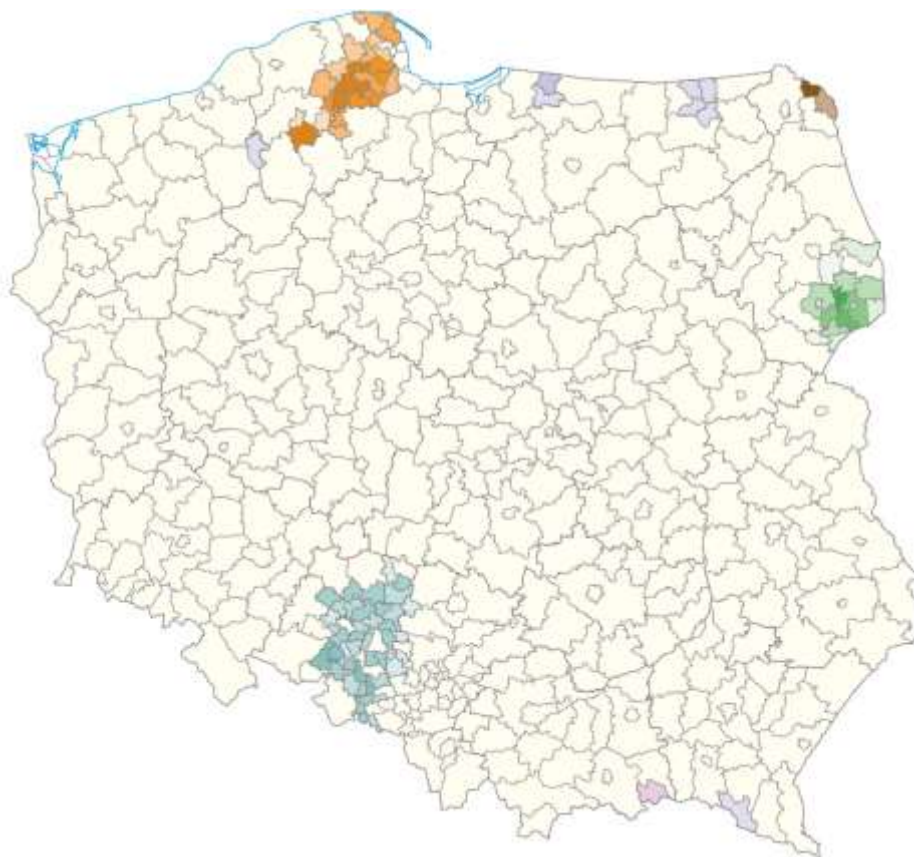
/2

Uzupełnij tabelę. Podaj nazwy organizacji, których siedziby mieszczą się w powyższych budynkach, miasta, w których je ulokowano oraz rok przystąpienia Polski do każdej z tych organizacji.

Nr zdjęcia	Nazwa organizacji	Miasto	Rok przystąpienia Polski do organizacji
I			1945
II	Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego		
III		Bruksela	

Mapa do zadania 23.

Rozmieszczenie mniejszości narodowych, etnicznych oraz regionalnych grup językowych w Polsce wg spisu powszechnego z 2011 roku.

Źródło: Solarz M. (red.), 2022, „Geograficzno-polityczny atlas Polski. Polska w świecie współczesnym, Perspektywa 2022”, Warszawa.

Zadanie 23. (0–2 pkt)

/2

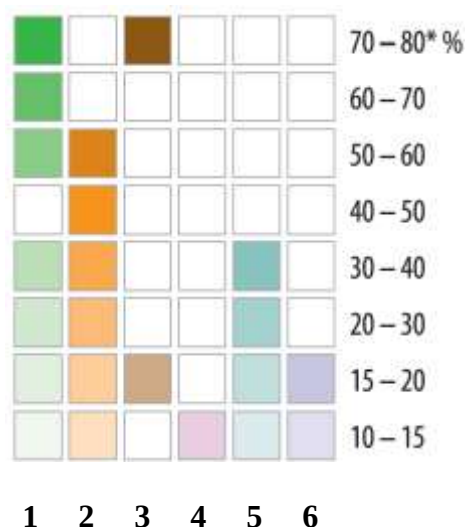
Na powyższej mapie przedstawiono odsetek mieszkańców danej gminy, jaki stanowi dana mniejszość lub grupa regionalna. Poniżej znajduje się legenda do tej mapy.

W legendzie numerami od 1 do 6 oznaczono poszczególne mniejszości i grupy regionalne.

Dokończ legendę. Do każdego z numerów przyporządkuj nazwę mniejszości bądź grupy regionalnej wybierając z podanych niżej.

*Białorusini / Karaimi / Kaszubi / Litwini / Niemcy
/ Rosjanie / Słowacy / Żydzi*

- 1
- 2
- 3
- 4 Łemkowie
- 5
- 6 Ukraińcy

Materiał do zadań 24 i 25.

Na zdjęciach od I do IV przedstawiono cztery budowle sakralne w Polsce.

Źródła: wrotapodlasia.pl, malopolska24.pl, chasingunesco.com, pl.m.wikipedia.org

Zadanie 24. (0–1 pkt)

/1

Do mniejszości etnicznych zamieszkujących Polskę zaliczają się także Tatarzy. W większości wyznają oni pewną mniejszościową w Polsce religię.

Podaj nazwę tej religii, a następnie zaznacz numer zdjęcia, na którym przedstawiono świątynię, w której zazwyczaj modlą się Tatarzy.

Nazwa religii:

Nr zdjęcia:

Zadanie 25. (0–2 pkt)

/2

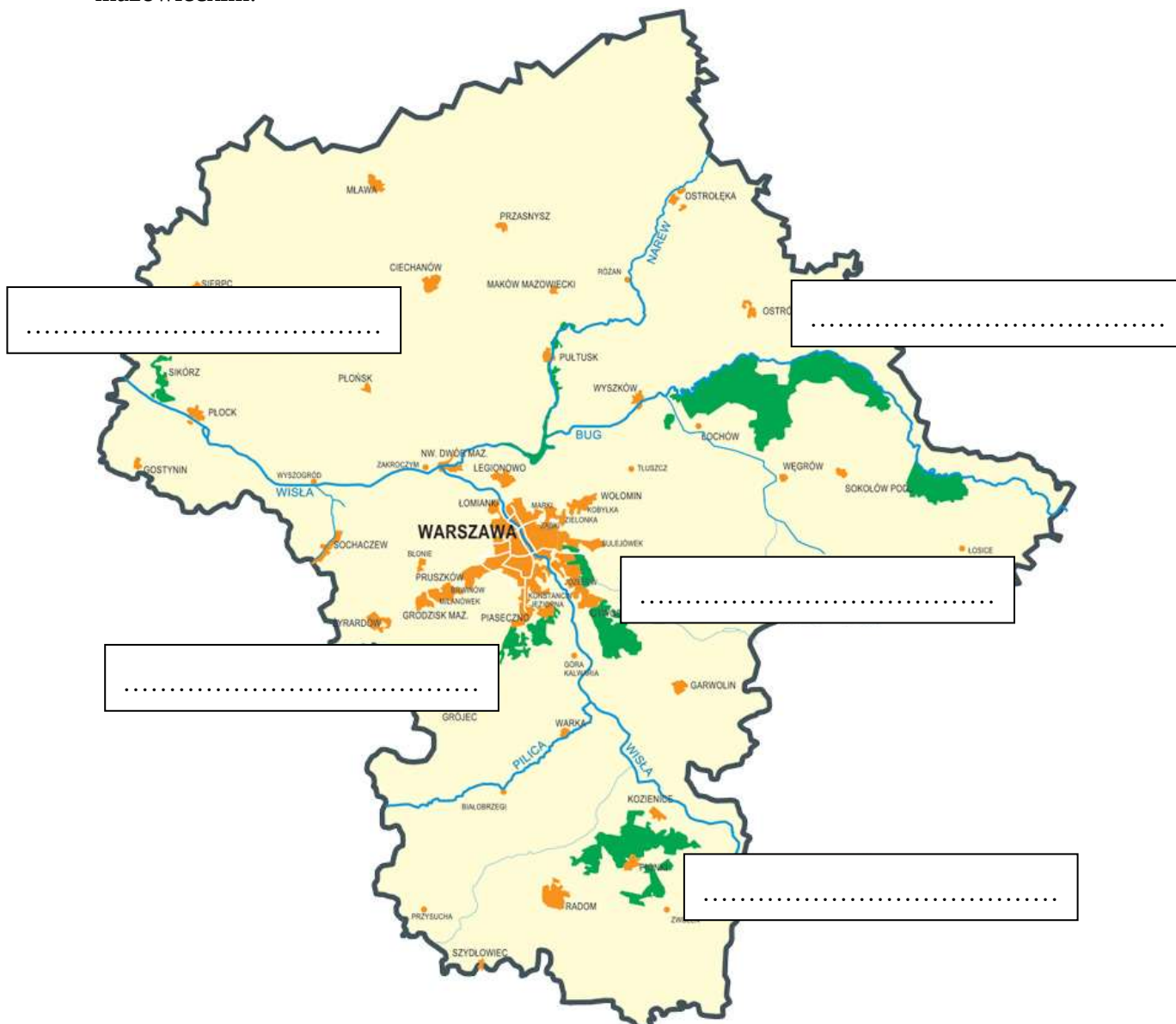
Trzy ze świątyń przedstawionych na zdjęciach od **I** do **IV** są częścią obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Do podanych poniżej informacji dotyczących polskich obiektów na Liście UNESCO dopisz numery zdjęć, na których je przedstawiono.

1. Budowla zrealizowana w ramach zawartego w XVII w. pokoju kończącego wojnę.
2. Jeden z obiektów transgranicznego polsko-ukraińskiego wpisu na Listę UNESCO.
3. Jest częścią modelowej rekonstrukcji po zniszczeniach wojennych.

Mapa do zadania 26.

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie parków krajobrazowych w województwie mazowieckim.

Źródło: Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych (www.parkiotwock.pl).

Zadanie 26. (0–2 pkt)

/2

Wpisz nazwy podanych niżej parków krajobrazowych w puste pola na mapie.

Brudzeński / Chojnowski / Kozienicki / Mazowiecki / Nadbużański

Zadanie 27. (0–2 pkt)

/2

Przyporządkuj nazwy wymienionych w poprzednim zadaniu mazowieckich parków krajobrazowych do opisów poniżej.

1. Wśród wielu zalet ma jedną podstawową – nie trzeba wyjeżdżać z Warszawy, aby się w nim znaleźć. Jego północną granicę wyznacza Rezerwat im. Króla Jana Sobieskiego. Został utworzony w celu ochrony lasów i najcenniejszych przyrodniczo obszarów na prawym brzegu Wisły. Czarny bocian, niezwykle rzadki na terenie Polski ptak, znalazł tutaj wystarczająco spokojne miejsca na założenie gniazd. Jego wizerunek widnieje w logo.

Nazwa parku:

2. Położony jest równoleżnikowo, a swym zasięgiem obejmuje lewobrzeżną część doliny ważnej dla regionu rzeki, od ujścia do niej mniejszej rzeki Tocznej, aż do ujścia Liwca w pobliżu Kamieńczyka, a także fragment innej ważnej rzeki (gmina Pułtusk i Pokrzywnica). Jest jednym z największych parków krajobrazowych w Polsce.

Nazwa parku:

3. Chroni jeden z najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych w Polsce. Występuje tu szereg siedlisk przyrodniczych oraz gatunków chronionych i zagrożonych wymarciem. Odznacza się znaczną różnorodnością zbiorowisk leśnych, od borów suchych i świeżych poczawszy, poprzez bory i lasy mieszane, lasy liściaste do podmokłych olsów i łągów. Wizytówką Puszczy są endemiczne, wyżynne, jodłowe bory mieszane.

Nazwa parku:

4. Jest jednym z dwóch parków krajobrazowych leżących blisko Warszawy. Utworzony został na terenie 5 gmin: Piaseczno, Konstancin-Jeziorna, Góra Kalwaria, Prażmów i Tarczyn w celu ochrony cennego kompleksu lasów, doliny rzeki Jeziorki i pradoliny Wisły z malowniczą skarpą oraz rezerwatami. W jego logo widnieje borsuk.

Nazwa parku:

5. Obejmuje dolinę Skrwy Prawej, a także przylegające kompleksy leśne w uroczyskach Brwilno, Sikórz (...) wraz z ciągiem drobnych jezior i torfowisk. W otulinie Parku znajduje się druga długa rynna dopływu Skrwy – Wierzbicy. Takich głębokich, świeżych morfologicznie dolin i jarów jest w tu więcej – to jeden z uroków tego kameralnego krajobrazu.

Nazwa parku:

Źródło: opisy na podstawie Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych (www.parkiotwock.pl).